

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/212/2015
Identifikačné číslo spisu:	4108209170
Dátum vydania rozhodnutia:	04.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:4108209170.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Poľnohospodárskeho družstva Podhorany, so sídlom v Podhoranoch č. 220, IČO: 00614041, zastúpeného JÁNSKÝ & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom v Nitre, Štúrova č. 13, IČO: 47249650, proti žalovanej Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., so sídlom v Nitre, Nábřežie za hydrocentrálou č. 4, IČO: 36550949, zastúpenej JUDr. Annou Polonyovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Chorvátska č. 12, o náhradu majetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 64/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. októbra 2014 sp. zn. 9 Co 296/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 14. októbra 2014 sp. zn. 9 Co 296/2013 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v konaní domáhal zaplattenia finančnej náhrady z titulu majetkovej ujmy za obdobie rokov 2004 až 2009 vo výške špecifikovanej na č. 1. 229 spisu na tom základe, že obhospodaruje pozemky za účelom poľnohospodárskej činnosti, ktorých časť sa nachádza v pásme hygienickej ochrany PHO vodného zdroja Sokolníky, vyhláseného za ochranné pásmo rozhodnutím Okresného národného výboru v Nitre z 30. mája 1984. Uviedol, že v dôsledku určených opatrení a povinností na zabezpečenie čistoty a zdravotnej nezávadnosti odberu vody v danom ochrannom pásme, ktoré obmedzujú podmienky bežného obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy, má s poukazom na § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona o priestupkoch (ďalej len „zákon č. 364/2004 Z.z.“) nárok na náhradu majetkovej ujmy.

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. júla 2013 č.k. 2 C 64/2008-519 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť v lehote 3 dní žalobcovi sumu 258 802,90 € s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že vykonaným rozsiahlym dokazovaním bolo v konaní preukázané, že časť pozemkov, ktoré žalobca obhospodaruje za účelom poľnohospodárskej činnosti, sa nachádza v II. ochrannom pásme vodného zdroja Sokolníky a pre v súvislosti s tým stanovené obmedzenia došlo u neho k zníženiu rastlinnej produkcie, keďže je

obmedzený v používaní hnojív a prostriedkov na ochranu rastlín z dôvodu, aby nebola narušená kvalita a zdravotná nezávadnosť vody tohto vodného zdroja. Na základe uvedeného s poukazom na § 30 ods. 2 a § 32 zákona č. 364/2004 Z.z. žalobe čiastočne vyhovel, pričom pri určení výšky náhrady majetkovej ujmy vychádzal zo znaleckého posudku Poľnohospodárskeho znaleckého ústavu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre č. 8/2012. Súd prvej inštancie neakceptoval námietku premlčania, ktorú žalovaná v konaní uplatnila majúť za to, že nárok žalobcu na náhradu majetkovej ujmy za rok 2004 je premlčaný. Premlčaciu dobu a jej plynutie posúdil podľa § 101 Občianskeho zákonníka a keďže žalobca sa o nároku na náhradu majetkovej ujmy za rok 2004 mohol dozvedieť najskôr v nasledujúcom roku v mesiaci jún 2005 po účtovnej uzávierke, ním podaná žaloba na súde 1. apríla 2008 bola podaná pred uplynutím premlčacej doby.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. októbra 2014 sp. zn. 9 Co 296/2013 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že žalobca si v konaní uplatňoval nárok na náhradu majetkovej ujmy za zníženú produkciu týkajúcu sa len pozemkov nachádzajúcich sa vonkajšom pásme pre územie ochranného pásma II. stupňa týkajúceho sa vodného zdroja Sokolníky. Z rozhodnutia Okresného národného výboru v Nitre z 30. mája 1984 vyplýva, že pre územie ochranného pásma II. stupňa - vonkajšie pásmo (bod B/3) bolo zakázané zriaďovať skládky mestských a priemyselných odpadov, fekálií, kalov a odpadových vôd s obsahom rádioaktívnych látok a toxických zložiek, ako aj stavby ČOV a odkaliská, budovať stavby so sústredenou infekciou, kafilérie, bitúanky, spaľovne odpadov a pod. a zriaďovať produktovody toxických a škodlivých látok. Tieto obmedzenia v II. ochrannom pásme vonkajšom však neobmedzujú žalobcu v jeho rastlinnej výrobe, a preto mu v súvislosti s obmedzeniami uvedeným v danom rozhodnutí žiadna majetková ujma nevznikla. Pokiaľ žalobca v súvislosti s obmedzeniami pri obhospodarovaní pozemkov poukazoval na zákon č. 364/2004 Z.z., odvolací súd uviedol, že týmto zákonom žiadne konkrétne obmedzenie vlastníkom pozemkov v II. ochrannom pásme stanovené nie je a nevyplýva ani z iných predpisov. Dodal, že ak je žalobca pri hospodárení na pôde v II. ochrannom pásme nejakým spôsobom obmedzený, táto jeho povinnosť vyplýva z ustanovení zákonov, ktoré sa vzťahujú na všetkých, ktorí vykonávajú činnosť, ktorá môže ovplyvniť stav povrchových a podzemných vôd a vodných pomerov, avšak na tieto všeobecné obmedzenia sa nevzťahuje § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z.z. Keďže žalobca v konaní nepreukázal také obmedzenia pri hospodárení s pôdou v ochrannom pásme II. stupňa - vonkajšom, pre ktoré by mu vzniklo právo na náhradu majetkovej ujmy, zmenil v zmysle § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej vyhovujúcej časti a žalobu zamietol.

4. Žalobca proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie s tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa jeho názoru sú závery a dôvody uvedené v rozhodnutí odvolacieho súdu nesprávne, neodôvodnené a rozporuplné z obsahom spisu, zisteným skutkovým stavom a relevantnou právnou úpravou. Vychádzal odvolaciemu súdu, že sa žiadnym spôsobom nevyporiadal so závermi znaleckého posudku ako základným a expertným podkladom stanovenia majetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi obmedzením užívania poľnohospodárskych pozemkov v ochrannom pásme vodného zdroja. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého obmedzenia, na základe ktorých uplatňuje nárok na náhradu majetkovej ujmy, nevyplývali akýmkoľvek spôsobom zo zákona č. 364/2004 Z.z. alebo z iných právnych predpisov, nakoľko aj zákon č. 364/2004 Z.z., okrem všeobecných povinností uvedených v § 30, upravuje v ustanoveniach § 34 a § 35 aj špecifické povinnosti obmedzeného okruhu subjektov, hospodáriacich v zraniteľných oblastiach, medzi ktoré patrí aj obec Podhorany, na pôde v ochranných pásmach vodného zdroja, kde sa oproti všeobecným podmienkam zabezpečuje zvýšená ochrana vôd podľa postupov určených ministerstvom pôdohospodárstva. Ďalej v tomto smere poukázal aj na obsah znaleckého posudku, v ktorom sú uvedené konkrétne právne predpisy, v dôsledku dodržiavania ktorých vznikla žalobcovi ako subjektu hospodáriacemu na pôde v špecifickej oblasti majetková ujma. Keďže v konaní bolo preukázané, že znížené výnosy na žalobcom obhospodarovávaných poľnohospodárskych pozemkoch boli spôsobené najmä kvantitatívnym a časovým obmedzením intenzity aplikácie dusíkatých

hnojív, bol toho názoru, že ním uplatnený nárok na náhradu majetkovej ujmy je dôvodný, a preto navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne ho zmeniť a potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť.

6. Dovolanie žalobcu bolo podané pred 1. júlom 2016 (14. novembra 2014). Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a uskutočnení meritórneho dovolacieho prieskumu.

8.1. Dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)] vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolania podané pred 1. júlom 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

8.3. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 8.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

9. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p.

9.1. Dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

9.2. Dovolanie žalobcu smerujúce proti zmeňujúcemu rozsudku vyvolalo v danom prípade účinok, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľom napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

10. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 O.s.p. účinného v čase podania dovolania. Podobne ukladal dovolaciemu súdu posúdiť, či sa v konaní nevyskytla niektorá z tzv. iných (v § 237 O.s.p. neuvedených) procesných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

10.1. O procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

10.2. Z obsahu dovolania nevyplyva, že by dovolateľ namietal procesné vady konania uvedené v ustanovení § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

11. Žalobca tvrdí, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

11.1. Odňatím možnosti konať pred súdom sa do 30. júna 2016 rozumel taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytoval O.s.p. O túto procesnú vadu zmätočnosti išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [podľa § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

11.2. Najvyšší súd opakovane zdôraznil, že pre záver o existencii procesnej vady konania uvedenej v ustanovení § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim bolo výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

12. Žalobca tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené až do tej miery, že je nepreskúmateľné; v nepreskúmateľnosti vidí procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

12.1. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamena ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

12.2. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) považovala nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „ inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že

nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“.

12.3. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

12.4. V danom prípade dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemožno považovať za nepreskúmateľné; odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá § 157 ods. 2 O.s.p. Celkom jednoznačne z neho vyplýva, ako odvolací súd rozhodol, na ktoré skutkové okolnosti vzal zreteľ, k akým skutkovým zisteniam dospel a ako ich právne posúdil.

13. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že odňatie možnosti konať pred súdom nemožno spájať s faktickou meritórnou rozhodovacou činnosťou súdu. „Postupom súdu“ je len jeho faktická (ne)činnosť, teda procedúra prejednávania veci (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012), ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia. Pod „postupom súdu“ v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. možno rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodovací akt súdu.

14. Procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. nezakladalo ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, prípadné nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012.

15. Z týchto dôvodov najvyšší súd uzatvára, že dovolateľ v preskúmvanej veci nedôvodne namieta, že mu bola odňatá možnosť pred súdom konať.

16. Obdobne právny poriadok účinný do 30. júna 2016 ukladal dovolaciemu súdu, aby aj ex offo prihliadal na existenciu tzv. iných (v § 237 O.s.p. neuvedených) procesných väd, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

17. Dovolateľ podal svoj výklad viacerých dôvodov, so zreteľom na ktoré považuje napadnutý rozsudok za vecne nesprávny, výslovne ale neuviedol, čím odôvodňuje argumentáciu, že v konaní došlo k „inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

18. Za „inú vadu“ sa do 30. júna 2016 považovalo najmä porušenie ustanovení o dokazovaní napríklad tým, že súd vôbec nezisťoval skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie veci aj napriek tomu, že boli tvrdené a na ich preukázanie boli navrhnuté dôkazy. Vadu tejto povahy zakladalo aj porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dokazných prostriedkov (napríklad osoba, ktorá mala byť vypočutá ako svedok, bola vypočutá ako účastník konania, svedok nebol o svojich povinnostiach riadne poučený, dôkaz listinou bol vykonaný v rozpore s § 129 O.s.p.). Tieto vady neboli v dovolaní tvrdené; ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

19. O „inú vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ išlo tiež pri nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu zaujatého už vyššie nie je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Sama skutočnosť, že odvolací súd neodôvodnil skutkové zistenia a právne úvahy, z ktorých vychádzal, resp. právne závery, ku ktorým dospel, spôsobom zodpovedajúcim predstavám žalobcu, neznamená, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný.

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, podľa ktorého dovolateľ neopodstatnene namieta, že v konaní došlo k „inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“ (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

21. Žalobca v dovolaní vyslovil presvedčenie, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

22. Odvolací súd dospel v preskúmvanej veci k záveru, že žalobcovi žiadna majetková ujma v zmysle § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z.z. nevznikla z dôvodu, že 1. obmedzenie hospodárenia uvedené ustanovenie konkrétne neurčuje, 2. obmedzenia pri hospodárení na pôde určenej na poľnohospodársku produkciu musia vychádzať z individuálneho správneho aktu, ktorým bolo určené ochranné pásmo a z toho vyplývajúce obmedzenia pre konkrétny subjekt 3. náhrada majetkovej ujmy patrí len za preukázané obmedzenie užívania pozemkov v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, 3. pre priznanie náhrady majetkovej ujmy nepostačuje, ak je povinnosť uložená iba všeobecne pre všetky subjekty, ktoré môžu stav povrchových vôd a podzemných vôd a vodných pomerov ovplyvniť.

23. Dovolací súd sa s vyššie uvedeným názorom odvolacieho súdu nestotožňuje a vzhľadom na prieskumnú povahu dovolacieho konania sa zameral na posúdenie správnosti právneho posúdenia odvolacieho súdu len vo vzťahu k vyššie uvedeným právnym otázkam, na závere o nesplnení ktorých odvolací súd založil svoj rozsudok.

24. Podľa § 32 ods. 1, veta prvá zákona č. 364/2004 Z.z. na ochranu výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú, orgán štátnej vodnej správy určí ochranné pásma na základe posudku orgánu na ochranu zdravia.

24.1. V čase, keď u žalobcu došlo k obmedzeniu obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov v dôsledku ich zaradenia do ochranného pásma II. stupňa týkajúceho sa vodného zdroja Sokolníky (2004), ústredným orgánom štátnej správy bolo Ministerstvo vodnej správy a vodného hospodárstva [ďalej len „ministerstvo“ (§ 59 zákona č. 364/2004 Z.z.)], ktoré malo v ustanovení § 81 ods. 2 písm. f) tohto zákona stanovenú povinnosť vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorý ustanoví podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd.

24.2. Z obsahu spisu vyplýva, že ministerstvo v súlade s § 32 uvedeného zákona nepostupovalo, vydalo síce viacero vykonávacích predpisov, nesplnilo však povinnosť vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorý by ustanovil podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd.

25. Problematiku ochranných pásiem však upravuje aj zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach, vychádzajúci taktiež z predpokladu, že ministerstvo vydá vyššie uvedený vykonávací predpis.

26. Keďže ministerstvo si zákonom stanovenú povinnosť vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorý by ustanovil podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd, nesplnilo, žalobca pri uplatnení nároku rovnako ako znalec prof. Ing. Jaroslav Antala,

DrSc. pri určení výšky majetkovej ujmy (ktorý za Poľnohospodársky znalecký ústav Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre vypracoval znalecký posudok) vychádzali iba z obmedzení vyplývajúcich zo zákona č. 364/2004 Z.z. a už neplatnej právnej úpravy Smernice MPaV SSR z 20. decembra 1982 č. 5000/1982 o ochrane vôd pred poľnohospodárskymi znečisťovaniami.

27. O obsahu spisu je nesporné, že zákon č. 364/2004 Z.z. obmedzoval žalobcu pri hospodárení na poľnohospodárskej pôde nachádzajúcej sa v ochrannom pásme II. stupňa týkajúceho sa vodného zdroja Sokolníky, a to prinajmenej v rozsahu upravenom ustanoveniami § 35 zákona č. 364/2004 Z.z.

27.1. Podľa § 35 zákona č. 364/2004 Z.z. ochrana vôd pred znečisťovaním dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov sa zabezpečuje na poľnohospodársky využívaných územiach najmä vykonaním potrebných opatrení pri skladovaní, manipulácii a aplikácii prírodných hnojív a priemyselných hnojív a vhodnými spôsobmi obrábania pôdy (ods. 1). Zabezpečenie všeobecne prijateľnej úrovne ochrany vôd pred znečisťovaním dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov upravuje Kódex správnej poľnohospodárskej praxe, ktorý vypracúva ministerstvo pôdohospodárstva. Základné požiadavky na vypracovanie Kódexu správnej poľnohospodárskej praxe sú uvedené v časti A prílohy č. 5 (ods. 2). V zraniteľných oblastiach sa zabezpečuje zvýšená ochrana vôd pred poľnohospodárskym znečisťovaním uplatňovaním najnovších vedeckých poznatkov a technických poznatkov, prírodných podmienok a potreby ochrany vôd podľa Programu poľnohospodárskych činností. Základné požiadavky na vypracovanie Programu poľnohospodárskych činností sú uvedené v časti B prílohy č. 5 (ods. 3). Ministerstvo pôdohospodárstva vydá a pravidelne prehodnocuje Program poľnohospodárskej činnosti v časových úsekoch nie dlhších ako štyri roky podľa výsledkov monitorovania kvality vôd a kontroluje jeho plnenie (ods. 4).

28. Skutočnosť, že žalobca bol v dôsledku povinností vyplývajúcich z vyššie citovaného ustanovenia všeobecne záväznej právnej úpravy obmedzovaný pri výkone poľnohospodárskej činnosti, možno nepochybne vyvodiť aj z toho, že žalobcom poľnohospodársky využívané a obhospodarované pozemky, boli nariadeniami vlády SR č. 249/2003 Z.z. a č. 617/2004 Z.z., ktorými sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti (vydanými podľa § 81 ods. 1 písm. b) zákona č. 364/2004 Z.z.), zaradené do zraniteľných oblastí. Nerešpektovaním povinností v tomto ustanovení stanovenými by sa žalobca vystavil zodpovednosti za priestupok (pozri § 35 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch), za ktorý je možné uložiť až zákaz činnosti.

29. Na základe vyššie uvedeného je dovolací súd toho názoru, že len skutočnosť, že štátny orgán si nesplnil povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona č. 364/2004 Z.z. vydať všeobecnú právnu úpravu týkajúcu sa ochranných pásiem a opatrení na ochranu vôd, nemôže mať za následok zánik nároku na majetkovú ujmu za obmedzenia priamo vyplývajúce aj z iných právnych úprav, ktoré majú všeobecne záväzný charakter. Preto dovolací súd považuje právny názor odvolacieho súdu za nesprávny.

30. Pokiaľ ide o výklad § 32 ods. 6 zákona č. 364/2004 Z.z. odvolacím súdom z hľadiska podmienok vzniku nároku na majetkovú ujmu, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že toto ustanovenie sa prioritne zaoberá náhradou majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov, pričom nárok na majetkovú ujmu považuje za preukázaný iba vtedy, ak je preukázané, že vlastník (nájomca) užíva pozemky v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. To však neznamená (okrem toho za stavu, že štátny orgán ochranné pásma vôbec nevymedzil), že užívanie týchto pozemkov nemôže preukázať aj inak.

31. Vzhľadom na to, že žalobca v procesne prípustnom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) a včas podanom (§ 240 ods. 1 O.s.p.) dovolaní opodstatnene uplatnil dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., dovolanie žalobcu bolo preto podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 nielen prípustné, ale aj opodstatnené.

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 449 ods. 3 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.